

Vaste Tweede Kamercommissie VWS
t.a.v. mevrouw Post
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Ons kenmerk
BR122004

Uw kenmerk

Betreft
Verzameloverleg:
Patiënten- en
cliëntenrechten /
Patiëntveiligheid /
Veiligheid in de zorg

Datum
18 april 2018

Geachte commissieleden,

Op 25 april spreekt u in een verzameloverleg over Patiënten- en cliëntenrechten, Patiëntveiligheid en Veiligheid in de zorg.

Mensen moeten zo veel mogelijk in staat worden gesteld zelf de regie te voeren over hun leven en over de zorg en ondersteuning die zij ontvangen. Om de eigen regie te kunnen voeren in ons complexe zorgstelsel is het belangrijk dat mensen waar nodig ondersteund worden en niet gehinderd worden bij het verzilveren van hun recht op goede, passende zorg en ondersteuning. Zowel bij de toegang tot zorg en ondersteuning, als bij de levering ervan.

Daarom vragen wij u de volgende punten onder de aandacht van de minister te brengen:

1. Maak onafhankelijke cliëntondersteuning voor iedereen toegankelijk en vindbaar
2. Beschikkingsarm indiceren = aantasting (rechts-)positie mensen

Ad 1: Onafhankelijke cliëntondersteuning voor iedereen toegankelijk en vindbaar

Onafhankelijke cliëntondersteuners geven informatie, advies en algemene ondersteuning op het gebied van zorg, onderwijs, werk, inkomen en wonen. Dit is onontbeerlijk in het doelhof aan wetten en regelingen. Cliëntondersteuning moet daarom voor iedereen toegankelijk en gemakkelijk vindbaar zijn. Belangrijk is dat mensen de cliëntondersteuning kunnen kiezen die ze nodig hebben omdat de ondersteuner iemand moet zijn die kan meekijken vanuit het perspectief van mensen zelf.

Het is essentieel dat cliëntondersteuning echt onafhankelijk is en losstaat van financiële belangen die de keuzes rondom zorg beïnvloeden. Het uitsluitend kunnen kiezen uit gecontracteerde organisaties beperkt de keuzevrijheid en is daarom niet wenselijk.

Daarnaast moet de cliëntondersteuning beschikbaar blijven op momenten dat nieuwe keuzes moeten worden gemaakt.

Er wordt in de praktijk nog steeds te weinig gewezen op het recht om je door een onafhankelijke cliëntondersteuner bij te laten staan. Met als gevolg dat zorg en ondersteuning niet aansluit op de hulpvraag en mensen zich uiteindelijk gedwongen zien bezwaar aan te tekenen en in beroep te gaan.

Op verzoek van de hulpvrager dient goed gespecialiseerde cliëntondersteuning beschikbaar te zijn. Gespecialiseerde ondersteuning heeft betrekking op een specifieke hulpvraag zoals Per Saldo deze biedt bij pgb-vraagstukken en Ieder(in) voor ondersteuning van mensen met een chronische beperking/ziekte. Omdat niet van elke gemeente verwacht kan worden dat zij alle expertise in huis hebben kan een landelijke pool (van organisaties) opgezet worden.

Bovenstaande punten worden ondersteund in het advies 'Heft in eigen hand' van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS).

> Wij verzoeken u er bij de minister op aan te dringen dat de toegang tot goede, passende zorg voor iedereen al aan de voorkant goed wordt ingericht met behulp van onafhankelijke, deskundige en gespecialiseerde cliëntondersteuning. Informeer hulpvragers en uitvoerders over de mogelijkheid van cliëntondersteuning over de wetsdomeinen heen. Mensen moeten zelf een onafhankelijke cliëntondersteuner kunnen kiezen; dit kan niet worden beperkt tot gecontracteerde cliëntondersteuners.

Ad 2: Beschikkingsarm indiceren = aantasting (rechts)positie mensen

Steeds meer gemeenten werken 'beschikkingsarm'. Dit betekent dat er geen beschikking wordt afgegeven voor de hulp of ondersteuning die nodig is. De hulpvrager wordt dan door de gemeente direct doorverwezen naar een (gecontracteerde) zorgverlener. Te vaak betreft dit algemene voorzieningen die niet passend zijn bij de complexe hulpvraag en wensen en behoeften van de hulpvrager.

De rechtspositie van mensen die hulp aanvragen wordt hiermee uitgehold. Zonder beschikking is het niet mogelijk om in bezwaar te gaan tegen de toegekende hulp. Per Saldo en Ieder(in) vinden het dan ook zorgelijk dat gemeentekoepel VNG initiatieven voor dit beschikkingsarm indiceren ondersteunt, terwijl dit - onder meer - in de recente evaluatie van de Jeugdwet wordt omschreven als knelpunt.

Sommige 'beschikkingsarme' gemeenten laten aanvragers die bezwaar willen maken, weten dat ze op aanvraag alsnog een beschikking kunnen krijgen. Dit is een extra drempel voor mensen als ze in bezwaar willen gaan, met nog meer onduidelijkheid, extra bureaucratie en tijdverlies, waar juist helderheid en snelheid geboden zijn.

Gemeenten handelen zo in strijd met de Algemene wet bestuursrecht (Awb): wettelijk heeft iedere burger recht op een beschikking bij elk besluit over niet vrij-toegankelijke zorg. Heel kort: als je wat vraagt aan de overheid, heb je recht op een helder, tijdig en juridisch deugdelijk antwoord.

Behalve de rechtspositie is hierbij ook de keuzevrijheid van de hulpvrager in het gedrang. Door het afgeven van algemene voorzieningen en het doorsturen naar gecontracteerde zorgaanbieders wanneer aanvullende zorg noodzakelijk is, krijgen hulpvragers niet de keuze tussen een persoonsgebonden budget (pgb) en zorg in natura (zin) en kunnen zij ook niet kiezen tussen zorgverleners/aanbieders. Daarmee raken eigen regie en maatwerk verder uit zicht.

> Hoe beoordelen u en de minister het 'beschikkingsarm indiceren'? Juist daar waar dit botst met de Algemene wet bestuursrecht en de bedoeling van de Wmo en Jeugdwet ten aanzien van rechtspositie, eigen regie, keuzevrijheid en maatwerk. Deze wetten zijn in uw Kamer aangenomen en bieden gemeenten niet de mogelijkheid om er op het punt van rechtszekerheid naar eigen believen invulling aan te geven.

We hopen dat u de beschreven punten bespreekt in het verzameloverleg op 25 april. Heeft u naar aanleiding van deze brief nog nadere vragen dan kunt u contact opnemen met Aline Molenaar 06 29 06 67 71 of Miranda Bol 06 10 90 83 88 van Per Saldo.

Met vriendelijke groet,

Mevrouw Aline Molenaar
Directeur Per Saldo

Mevrouw Illya Soffer
Directeur Ieder(in)